Negyedik évfolyam. 274-ik szám Kolozsvártt, 1874. kedd deczember 1.

Előfizetési dij.

Vidékekre postán vagy helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . . . 12 frt.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . . . 3 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 „

Vidékről egy hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASAGI NAPI LAP.

Hirdetési dijak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haasestein et Vogler Wien Wallfischgasse Nr. 10.

Nyilttéri czikkek garmond sora után 25 kr. fizetendő

Szerkesztői szállás: Belkirály-utcza szeglet trencsin-vár 7. szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesb czikkek dijaztatnak. Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal: Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS
A
„KELET“
politikai és közgazd. napilap
1874. második fél évi folyamára.

A „KELET“ előfizetési ára:

Egy évre	12 frt
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legczélszerübben postai utalványnyal kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánynyal szolgálunk.

A „KELET“ kiadóhivatala

Felelet
az „erdélyi magyar nemzeti párt“ válaszára.

II.

Tisztelt szerkesztő ur!

Távol legyen tölünk, hogy az uj párt számára leczkék adására vállalkozzunk a politikából; feltesszük tagjairól, hogy értenek is ahoz, a mire vállalkoztak; mindazonáltal bátorkodunk megjegyezni, hogy mi a nemzetek történelmére alapitott azon általános érvényü politikai axiomáról vagyunk értesülve, miszerint nem „a köznapi élet kerékvágásába beleszokott nagy tömeg, melyről Salustius rég megirta: „natura prona ventrique obedientia finxit“ képezi az államban azon osztályt, „mely minden változás által létezését és fenálhatását képzeli veszélyeztetve“ — miként ezt a válasz mondja, hanem ép ez osztály szokott tapsolni minden változásnak, mert nincs mit veszitenie s a zavaroktól sorsának jobbrafordulását várja, azok pedig, kiknek van vagyonuk és földbirtokuk, mit a zavartól féltsenek, rendszerint conservativ természetüek s előre elitélnek minminden ujitási mozgalmat. És ép ezért tartjuk annyira veszélyesnek az uj párt agitatióit is, mivel téves czélok megvalósitására olyan osztályból kelt ki s olyan egyének közt keres leginkább hiveket, kik előnyös állásuknál fogva minden jóravaló országban, hol a communisticus ábrándok még nem burjánoztak fel, a nagy tömegre is őket megillető döntő befolyással birnak.

Ez osztály tagjainak kétszer is meg kell gondolniok, hogy mit cselekesznek, a közélet tapasztalatai szerint minden badarságnak akadnak hivei, de a ki felülről indit háborut minden létező ellen, legyen tisztában vele, hogy milyen mély az örvény, hová követőit vezérli.

„Magyar absolutismus“ — volt multkori czikkünk végkövetkeztetése, mit minden jel után az uj párt czéljának gyanitunk. Jól tudjuk mi azt, hogy más párt parlamentünk megbuktatásának tervét parlamentaris életünk hetedik évében a legnagyobb megbotrákozással utasitná el magától — meglehet ezt az uj párt is megteszi — de arról biztositathatunk mindenkit, hogy nem bennünk rejlik a hiba, midőn egy pártról, mely vagy nem tudja vagy nem akarja elárulni, hogy mit akar, saját választmányának a multkor idézett nyilatkozata s eddig tanusitott magatartása nyomán ily következtetésekhez vagyunk kénytelenek jutni.

Avagy mi egyebet czélozhatna a párt azon eljárása, hogy kebelébe pártkülönbség nélkül minden egyént felveszen, hisz nemcsak mi, hanem minden ember, ki a józan nevezetre igényt formál, tisztában lehet vele, hogy a jelenlegi kormány és parlament megbuktatásának elve radicalist, liberálist, conservativet és clericalist egybehozhat, de össze nem tarthat. E conglomeratum alkalmas lehet arra, hogy bizonyos actiot végrehajtson, de aztán vagy egyik sem kormányoz és absolutismus áll be, vagy mindenik s ekkor anarchiához jutottunk. Álljon bár a párt háta megett gr. Lónyai vagy Sennyei védszelleme, mindenkép a sürü sötétségbe ugrik az s végzetes vaksággal voina megverve fajunk, ha e nyaktörő vállalat kivitelére ajánlkoznék.

E sötétségben hadonázó politikai módszernek látjuk mi nyomait az uj párt nemzetiségi politikájában is. Nem nagy fontosságot tulajdonitunk annak, ha a párt busul-e vagy bosszankodik az agitatorok üzelmei felett, hanem igenis azon taktikának, melylyel megakadályozható volna, hogy a nemzetiségek ne nyilvánitsák velünk szemben ellenszenveiket, hogy a szászok ne inditványozhassák a belügyminister perbefogatását, hogy se Karloviczon se Szebenben ne szavazhassanak magyarellenes érzelmü egyházi tisztviselőkre. Mi is szivünkön hordozzuk a magyar államiság szent érdekeit, mi is óhajtottuk, hogy mindez ne történt legyen, de megakadályozásukra csak két módot ismerünk: vagy különös kedvezményekkel való lekenyerezését a nemzetiségeknek, vagy megvonását a jognak, hogy a szászok pert inditványozhassanak a miuister ellen s a szerbek és románok egyátalán metropolitát is választhassanak. Az elsőbe nemzeti fölényünk rovására nem egyezhetnénk bele, a másodikat pedig csak absolutismus teheti, mikor aztán Tisza Kálmánnak sem volna meg azon joga, hogy például — a mint tette — Tóth Vilmos ellen pert inditványozhasson. Ha pedig a kettő közül egyik sincs inyünkre, akkor meg kell engednünk a kongressusnak, hogy válasszon a kit akar, de a kormány is csak azt erősiti meg, kit arra méltónak talál; bezáratjuk az államellenes tót gymnasiumot, rendreutasitjuk a szász egyetemet, de azért nem vonjuk meg tőle a jogot, hogy kifúhassa haragját.

— **A tanulmámyi** alap jogi természetének megvizsgálására kiküldött albizotcság tegnap d. u. 5 órakor ülést tartott, melyben Hőránszky Nándor terjedelmesen indokolt irásbeli véleményt olvasott föl. E vélemény a Horváth Mihály és Apponyi Albert gr. által a bizottság legutóbbi ülésében szintén irásbelileg előterjesztett véleménytől eltérve, azon álláspontot foglalja el, hogy a tanulmányi alap államvagyonból létesitett köz- és nem felekezeti alap, annak jövedelmei országos tan- és közmivelődési czélok előmozditására forditandók, — és e végből annak kezelése jövőre az államköltségvetésben fölveendő. Ezután még Hoffmann Pál fejtette ki nézeteit a kérdéses alapra vonatkozólag, és rövid eszmecsere után az albizottság abban állapodott meg, hogy a különböző vélemények felett a jövő szerdai ülésben fog határozni és annak utána a teljes bizottság elé jelentést tenni.

— **A néptanitók** nyugdijazása ügyében, mint a „Hon“ irja, a közoktatásügyi miniszteriumban egy lépés történt. Az idevonatkozó törvényjavaslat ugyanis, mely azt czélozza, hogy a nyugdijazás az államnak semmibe vagy lehetőleg kevésbe kerüljön, és hogy a terheket maguk a tanitók, vagy az iskolák föntartására hivatott közegek viseljék, elejtetett. A nevezett lap azt véli, hogy legtanácsosabb volna a Molnár Aladár által készitett törvényjavaslatot, mely a kérdést legjobban oldja meg, elfogadni.

A tordamegyei Deák-párt közgyülése.

Torda, 1874. nov. 29.

Tordamegye alsó kerületének deákpártja ma tartotta közgyülését a „Koronához“ czimzett vendéglő egyik termében. A gyülés tárgyát az uj erdélyi magyar nemzeti párttal szemben követendő magatartás meghatározása képezte. Száznál több vidéki földbirtokos, köztük a Királyhágón inneni résznek legderekabb és legtiszteltebb férfiai jelentek meg a gyülésen, mely iránt az érdeklődés, nemcsak a neki tulajdonitott fontosságnál fogva, hanem már csak azért is nagy volt, mivel közhir szerint a magyar nemzeti párt tagjai ellentüntetésre készültek. A nemzeti párt három tagja meg is jelent a gyülésen, valószinüleg azon reménynyel, hogy vagy meghiusithatják az ellenük czélbavett határozat létrejövetelét, vagy legalább tekintélyes ellenzéket sikerül gyüjteni ellene.

Ezuttal azonban számitásaikban csalatkoztak, mert nemcsak hogy egyik sem sikerült a kettő közül, hanem az inditványozókén kivül egyetlen pártoló hang sem volt hallható az uj párt mellett s igy számban ugyanaz maradt azután is, a mi volt t. i. az egyébként igen tiszteletre méltó három tag.

A megindult vita előreláthatólag egy kis harczot idézett elő, de oly higgadt és hazafias elvharczot, mely csak dicséretére válhatik a tordamegyei Deákpárt komolyságának. A vita folyamában felmerült a nézet, hogy bizonyos érintkezési pontok csakugyan vannak az uj párt és a Deákpárt között; nevezetesen beismerte majdnem mindenik szénok hazánk aggasztó állapotát; elismertetett szüksége, hogy a Királyhágón inneni részek képviselői nagyobb egyöntetüséggel és erélylyel szerezzenek ér-

---

A
„KELET“ TÁRCZÁJA.

Keleti testvéreinkről.

II.

(A moldvai magyarok.)

(Folytatás.)

A ki oláh térképpel indulna csángóink fölkeresésére, az nagyon csalódnék, mert azon az oláh térképen még csak hirmondónak se talál egy magyar helynevet se. Eredetileg, mint már emlitettük, az ország összes helynevei magyar nevekkel birtak, de az oláh sietett kitekerni a magyar név nyakát. Mindent a mi magyar volt, vagy a magyarra emlékeztetett, elpusztitottak, vagy oláh „szokmányba“ bujtattak.

Meghamisitották a földrajzot, a statisztikát, kevesebbre tették a lakosságot, csakhogy a magyarok számát is minél kevesebbre tehessék. Azért a lakosság összeszámitásánál csak az adózó családapákat vették számba, s igy a lélekszámot ignorálták.

A helynevek eredetükből kivetkőztetvén, tehát nem magyar, hanem elrontott oláh nevek, miket aztán, hogy senki emberfia soha meg ne értsen, a Rómából a magyarokra erőszakolt olasz missió, helyesebben briganti-banda, olaszositás által ugy elferditett, hogy ugyancsak tanulmányozza valaki Moldva földrajzát, ha e csodálatos nevekből ki akar igazodni. Igy Dzsidafalvából lett: Judenum; Szabófalvából: Saboanum, Forrófalvából, Faroanum stb. stb. Tessék ehez aztán azt venni, hogy az oláh meg elnevezte pl. Józseffalvát Tolovanak, Gyulát Dzsulestnek stb. stb.

A csángók egy csekély részt kivéve, katholikusok, s négy egyházmegyét képeznek 25 anyamegyével, 178 fiókegyházzal, 80 templommal, 10 kápolnával és 26 lelkészszel.

Az egyházmegyék, illetőleg kerületek a következők: jászvásári, szerethi, beszterczei és tatrosi kerület.

Az „olasz“ missió statistikája szerint mintegy hatvan hatvanhárom ezer volna a katholikus csángók száma, de a ki e jó urakat ismeri, az nem fog nekik hinni, mint nem lehet hinni az oláh kormány számitásának, mert a moldvai magyarság e két vérszopója és megfojtogatója: egy malomban őről.

Hátra vannak még a csekély számu protestáns csángók, és a schisma polip karjaiba hajtott sok ezer csángó; ideszámitva a moldvai és oláhországi csekély magyarokat, kétszázezer magyar él Moldva és Oláhország földén. Ez a legkisebb szám, a mit vehetünk, s nincs beleértve a bukovinai és a netán Bessarábiában még található magyarság.

A magyarokat Moldvában és Oláhországban „Ungur“-nak nevezik, sőt még a már elolláhosodott, de katholikus részt, e névvel jelölik.

A Szereth vizének jobb partján fekvő csángó falvak még egészen tiszta magyarok, emlithetjük közülök Klézse, Bogdánfalva, Forrófalva és Kalugyerpatak községeket. A csángó férfiak mind beszélnek oláhul is, de a nők és a gyermekek a magyaron kivül csak kevesen beszélik az oláh nyelvet. A Szereth felső részén elterülő csángó falvakban már elolláhosodott csángókat is találunk, például Kotharán, mely anyaegyház, ennek fiókegyházait magyar eredetükből rettenetesen kiforgatták, ugy szintén a Pruth mellékén is kiveszőben van a magyar szó. A klézsei csángók igazi magyarok és „rezes“-ek (részesek) azaz szabad birtokosok, szépen beszélik a magyar nyelvet a bákóvidékiek is.

A magyar mindig a viz mellé szeretett letelepedni, igy a csángó falvak is, és pedig a legnagyobbak a Szereth, Besztercze és a Szucsáva mellett fából épitvék, s agyaggal megtapasztva és fehérre meszelve csinosan néznek ki. A vagyonosabb házak több lakszobával birnak, melyek közül egyik vendégszoba, elég világos, nagy ablakokkal. A szobák tiszták és egészségesek, a falak hosszában láda s széles pad nyulik el tarka csángó-szőnyeggel leteritve: ilyen takarja a szoba szögletében megvonuló duzzadt hófehér ágyat is. A szoba közepén szintén leteritett asztal áll, székek azonban nincsenek; ezeket a hosszu pad pótolja. A hófehér falak részint szent képekkel, részint csatát vagy egy-egy rosszul és zordan festett Attilát ábrázolnak. A mint az ember szobájukba lép, jobbról azonnal egy nagy fehér kemencze guggol, melyet kenyérsütésre is használnak. A ház maga a gazdasági épületekkel együtt be van keritve, elől kis kerttel, hátul pedig gyümölcsössel. A szegényebbek egy szobával is megelégesznek, hanem azért tiszták, mint egy kápolna.

A mely csángó falvak viz mellé nem juthattak, azok erdők közelében feküsznek, s itt aztán nagyban üzik a marhatenyésztést. Általában mind földmivelők, aztán szőlőmiveléssel, gyümölcstermeléssel, s mint emlitők — marhatenyésztéssel is foglalkoznak. Sokan közülök szekereskednek is, különösen télen, hanem e foglalkozásuk a vasut terjedésével gyérebb.

Munkás, szorgalmas, józan és becsületes, nép, s ha az ember látja hangyaszorgalmukat, csak akkor érti, hogy mit tesz ez oláh közmondás: „egy magyar tiz moldovánnal (értsed: oláhval) ér föl.“

Moldvában csak is a csángó községek érdemlik meg a „falu“ nevet, mig az oláh helységeknek gunyolt 30—50, — ázsiai módon czövekekre épitett, — piszkos gunyhó, rendetlenül szerte szét hányva inkább nomád, mint társaséletlhez szokott népre mutat. Pedig ilyenek a moldvai oláhság apró sárfészkei, melyeken alig látsz ablakot; s ha látsz is, az akkora, hogy az ember csak öklét dughatja ki rajta s ember, állat együtt van a szobának nem nevezhető oduban, és a füst az ajtón keresztül csinál magának utat.

Különös gondolatok lepik meg a vándort, midőn Moldva zöld szőnyegén szemébe tünnek a fehér falvak s magyar szót hall jobbra, balra, s apró, szőke, barna gyermekek pillantanak reá és kalapjaikat megemelintve, „Diczirteszék“-et mondanak, és aztán szelid merengéssel bámulnak, s csodálkoznak, hogy az idegen nyelvükön szól.

Hanem ha a fehér falvak után is, ott is fekete pontokat látsz, az már annyit jelent, hogy ott oláh (moldován) lakik, majdnem teljesen nomád állapotban, félénken, gyanakvólag néznek s ellenségének tekint, mert urai által agyonsanyargatva, kirabolva: azt hiszi, hogy minden kabátos ember ellensége, s koldusrongyaiban halálosan gyülöl. E tépett, rongyokba burkolt alakot kell látni, s aztán megemlékezni a bukaresti jó urak világhóditó politikájáról, üres civilizátori kiabálásairól, és az elfogulatlant senki meg nem győzi, hogy e nomád népből valaha civilizált embereket faragjanak.

Moldvát látva, önkénytelen a régi zsarnokok jutnak az ember eszébe, kik fényes meneteket rendeztek, s a sok fénytől, ragyogástól káprázott minden, de ha a biborseregről a népre tévedt a szem, e kolduscsordára, az éhes, aszott tömegre, mely piszkos ajkával, sötét szemeivel csak kenyeret kért, — undort és sajnálkozást keltettek a szivben az óriási ellentétek.

A moldvai oláh urak is fényüző, pazar nemesek, majmolják a francziát, és népükben csak szolgákat látnak, kiket állatias állapotukból ki nem emelnének. Igaz, nem valami szeretetreméltó nép az oláhság uraik szemében, mert hát nem szeretnek dolgozni, szivesebben elalszanak a forró napon, mint a nápolyi csőcselék, mintsem kapa vagy kasza után nyuljanak, de hát miért nem nevelik, miért nem oktatják a helyett, hogy világra szóló oláh birodalomról, franczia módra berendezett nagy oláh udvarról, oláh caesarról, hadvezérekről, oláh Bismarckokról, s a jó ég tudja mi mindenről álmadoznak, — és pusztitják a csángókat, mert oly nehezen lehet (le fájdalom mégis lehet!) őket oláhositani.

„Hon“-ból. László Mihály.

(Folyt. köv.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

vényt az erdélyi részek jogos igényeinek, de a modort, melylyel az uj párt fellépett, az eddig ismert eszközöket, melylyel czélját kiakarja vinni s egyáltalán az uj párt alakitásra irányuló minden törekvést kivétel nélkül mindenki elitélte. Az uj pártnak egyik vezérférfia igyekezett megczáfolni a felhozott érveket, támogatva még két elvrokona által, de mint emlitők, a legkisebb siker nélkül. A gyülés azonban támaszkodva az emlitett érintkezési pontokra, béke jobbot ajánlott az uj pártnak, s felszólitotta tagjait a régi párt kebelében való maradásra, a párt megjelent tagjai azonban megmaradván elfoglalt álláspontjuk mellett, a tordamegyei alsókerületi Deákpárt egyhangulag kimondta, hogy I. Az „erdélyi magyar nemzeti párt“ czimén egy uj párt megalakulását roszalja. II. Azon meggyőződésben lévén, hogy hazánk zilált helyzetének rendezését az eddigi párt kebelében és annak megerősitésével eszközölheti leghelyesebben, egyátalán nem tartja időszerünek bármiféle uj pártok alakitását. III. Ezen határozatot a tordamegyei Deákpárt azon felszólitással közli a Királyhágón inneni Deákpártokkal, hogy e határozat szellemében a cselekvés terére lépjenek.

Egyébiránt a határozat szövegezésével legid. gr. Teleky Domokos, gr. Bethlen Géza, b. Huszár Károly, Vélics Ödön, Nagy Imre bizattak meg s mihelyt e bizottság munkálatát bevégzi, lapunk is közölni fogja a szószerinti szöveget.

A szerfelett érdekes menetü gyülésről, melyen különösen legid. gróf Teleki Domokos remek irányadó beszéde messze kimagaslott a többiek felett, nem tartjuk feleslegesnek jegyzéseink nyomán a következő bővebb tudósitást hozni.

Elnök: gr. Bethlen Géza, pont 11 órakor megnyitván a gyülést, előadja annak tárgyát, mely nem más, mint a Sz.-Régenben megindított erdélyi magyar nemzeti párt alakulásának helyeslése vagy roszalása; kéri a gyülést, hogy a tárgy fontosságához illő komolysággal és higgadtsággal szóljon a fenforgó kérdéshez.

Legid. gr. Teleky Domokos: Minél komolyabb az ország jelenlegi helyzete, annál nagyobb hiba volna az előforduló politikai változásokról egykedvüen szólani. Ily komoly tüneménynek tartja az uj „erdélyi magyar nemzeti párt“ alakulását s kéri a gyülést, ne vegye rosz neven, ha e tüneményről nem szólhat egykedvüen, azt azonban igéri, hogy ép oly higgadtan szól, mint a milyen fontosnak találja hazánk politikai terén azon körülményt, hogy ép akkor, midőn közbajaink legyőzésére az volna helyesebb, hogy sorakozzunk, az eddigi párt kebeléből egy uj párt válik ki. Szóló méltánylandónak tartja ez eseményt s első sorban azt vizsgálja van-e ok uj párt s ép egy specialis erdélyi uj párt, s ép egy specials erdélyi párt alakitására, s ha igen, helyeselhetők-e az eszközök, melyeket a párt czéljainak elérésére kiválasztott.

Nem arról van — ugymond — szó, hogy egyénileg kik azok, kik eddig velünk együtt küzdöttek, s most tőlünk elváltak, hanem egy politikai pártról, melynek legyen tagja rokonunk vagy barátunk, de mint olyant, tulságosan nem kiméljük.

Azt állitja az uj párt, hogy hazánk helyzete szerfelett mostoha, a meglevő pártok pedig e szomoritó helyzet létrehozatalában részesek, tehát hibások is. Maga Erdély még szomoritóbb helyzetben van, mint az anyahon, minek oka leginkább abban rejlik, hogy az erdélyi képviselők, az erdélyi érdekeknek nem adtak kellő sulyt. Elismeri, hogy mindkét állitás bir bizonyos mértékben az igazság jellegével; elismeri, hogy a mint olykor a testnek egyik tagjára, talán ránk is sulyosabban nehezül a közös fájdalom: az erdélyi részek képviselőitől is több erélyt várt volna; képviselőink eleinte tartottak külön gyüléseket, meg is kisértették többen kellő nyomatékkal lépni fel érdekeinkben, de e külön gyüléseket sokan az unio ellen való tüntetésnek tekintették. Szóló e nézetet nem helyesli, de méltányolja, s leginkább ennek tulajdonitja a képviselőink magatartását. Bizonyos tekintetben igazat ad tehát az uj pártnak, de csak a mondottakig.

Azt mondták többen, hogy az uj pártnak még nincs programmja szóló azonban annak tekinti a pártot, a minek eddigi nyilatkozataiban vallotta magát. Hiába mondjuk, hogy az illetők barátaink, kikről tudjuk, hogy szivök egyebet vall, mint a mi kinyomatva áll. A pártok nem 2 mértföldnyi területre terjednek, hanem országra szólanak s nem a közel jó barátok, hanem az egész haza előtt felelősök. Lássuk tehát — ugymond — hogy az uj párt mit mond, mit és mily kifejezésekkel mondja a mit akar. Kötelességének érzi itt minden szót meglatolni, mert azt, mi egy uj párt alakitás érdekében irva van, sem gyermekjátéknak, sem ábrándos ömlengésnek nem tekintheti.

Azt mondja az uj párt nyilatkozatában, hogy a specialis erdélyi és magyar érdekek védelmére alakult. Első sorban azt kérdi, melyik képviselő irhatná alá, hogy specialis tordai vagy erdélyi érdeket képvisel, nézete szerint minden követ a közhazát, az egész országot képviseli; érvényesitheti, mint ilyen a közérdekért akár magyar érdekeit is, de annak országos képviselője nem lehet. (Helyeslés.) Szól továbbá a nyilatkozat magyar nemzetiségről. Szóló ismer magyar államot, magyar nemzetet s végül magyar nemzetiséget. Az első magában foglalja a két másikat s még egyebet is, de azt nem értheti, miért legyünk az utolsó, a harmadik, mikor első is lehetünk. (Élénk helyeslés.)

„Igyekezzünk — mond tovább a nyilatkozat, — megmenteni legalább Erdélyben, a mi még megmenthető“. Gratulál szóló ezen fogalomnak, de nem elégedhetik meg ezen porczióval. Mentsük meg a hazát s akkor megmentettük Erdélyt is. (Élénk helyeslés.)

Nem akar szóló pálczát törni egyáltalán a pártalakulásnak alapja felett, hanem igen is a kihivó modor felett, mely kiméletlenül megtámad kormányt és parlamentet egyaránt. Szóló azt látja, hogy mindkettő teljes igyekezettel igyekszik helyrehozni az elkövetett hibákat, lehet nyilatkoztatni azt, hogy netalán hibások az elvek, melyeket e munkájában követ, de nem szabad elitélnünk az intentio hazafias voltát s igy azt mondani például a kormányról, hogy Széchenyi azon jóslatát, mely szerint „Magyarország nem volt, hanem lesz“ rendszeresen megsemmisiteni akarja, a legnagyobb képtelenségek közé tartozik. Ép oly megfontolatlannak tartja a nyilatkozat azon állitását, hogy erdélyi „követeink az országgyülésen tönkre hagyták jutni összes, ott felmerült érdekeinket;“ összes érdekeinket tehát és semmi jót, hasznosat nem cselekedtek, miként lehet ezt állitani az ügyek higgadt megfontolásával.

„Elidegenitette a kormány — mond az uj párt nyilatkozata — a Bácskát, Bánátot“; szóló nem érti tisztán, hogy mit akar ezzel kifejezni az uj párt, de ha arról van szó, hogy ezen vidékek ellenszenvét költötte fel a kormány, akkor ez csak azt bizonyitja, hogy kormány és országgyülés szigoruan védelmezték a magyar érdekeit.

Szóló szerint nem létezik az államban jog és intézmény, mit tulzással tönkre nem tehetni. Az uj pártnak is a tulzásban rejlik legnagyobb hibája; oly nyilatkozatok eredtek e párttól, minőket csak Babestől vagy Miletics tól hallhatni; illő volna hozzánk megmutatni, hogy miveltség tekintetében is felette állunk azon agitatoroknak.

De helytelennek tartja különösen az uj párt arra irányuló törekvését, hogy specificus erdélyi pártot alkosson; hogy tegyen és szóljon az ország $^1/_5$ része a más $^4/_5$-del szemben, párttá alakuljon az $^1/_8$ magyarság, a más $^7/_8$-dal ellentétben. (Helyeslés.)

Mindezek után szóló elismer bizonyos találkozási pontokat az uj párt és a conserválva haladó Deák-párt között, nem tagadja, hogy a Királyhágón inneni részek helyzete sulyosabb, valamint Magyarországnak is lehetnek részei, mely többet szenved a többinél: az erdélyrészi képviselőktől maga is megkivánja, hogy jogos igényeinket nagyobb nyomatékkal érvényesitsék, de sem azt, mit az uj magyar nemzeti párt akar, sem a módot, a hogy akaratát valósitni kivánja, nem helyeselheti s kéri az uj párt tagjait, hogy valamint eddig müködtek, maradjanak jövőre is a párt kebelében hazánk közös javának együttes előmozditására. Egyébiránt kijelenti, hogy ellenkező esetben a tordamegyei Deákpárt is fogja tudni mit cselekedjék. Ezuttal pedig inditványozza, hogy mondja ki a közgyülés, miszerint az ország jelen válságos helyzetében a mérsékelve haladó párt együvé tömörülésének látja szükségét s helyteleniti az „erdélyi magyar nemzeti párt“ megalakulását (Általános élénk helyeslés.)

B. Keményy György torda-megyei főispán előre is kijelenti, hogy legid. gr. Teleki Domokos inditványát pártolja s fentartja magának a jogot, hogy ellenzés esetében szólhasson.

Közb. gr. Teleky Domokos: Sokaknak feltünhet, hogy ő, mint a ki a „magyar nemzeti párt“ hivének vallja magát, e gyülésben felszólal, mindazáltal meggyőződése helyességének tudatában, mint e pártnak megalakulása óta tagja, bátorságot vesz magának a szólásra, megjegyezvén, hogy gyülés végével a pártból való kilépése iránt beadja nyilatkozatát.

1867-ben — ugymond — létesült a pragmatica sanctio alapján a kiegyezés, melynek megbuktatása és fentartása szerint alakultak a jelenlegi pártok. Hét év tapasztalata kimutatta, hogy azon törvény sokkal erősebb, hogy sem további támogatásokra szorulna. Részéről is pártolja azon elvet, mit legid. gr. T. D. hangoztatott, hogy tömörülnünk kell egy párttá, de a jelenlegi pártok között nem fedezi fel azt, mely körül tömörülni lehetne; kérdi, létezik-e most jobboldal, midőn annyi darabra van szakadva; épp ez s hazánk zilált helyzete győzte meg szólót szükségéről annak, hogy egy olyan párt alakittassék, melybe a kiegyezésre vonatkozó elveinek fentartásával, tisztán a belügyek, közigazgatásunk, justitiánk rendezésére minden pártbeli egyén beléphessen. Ez egyesitése a pártoknak és nem szétdarabolása, miként az uj pártot vádolják.

B. Keményy György: A szász-régeni magyar nemzeti párt megalapitását helytelennek, károsnak tartja, 1) mert a magyar államban magyar nemzeti pártot alapitani, annyit tesz, mint a magyar nemzetnek érdekeit, a magyar állam más nemzetiségeinek érdekeivel szembeállitani. 2) Nem helyesli a nevezett pártnak megalapitását mint nagyon kihivó lépést, mivel ennek megalakitása, minden más nemzetiség, román, tót, szerb stb. nemzetiségi pártok előállitását és fenmaradását provocálja. 3) Nagy és következéseiben veszélyessé válható politikai hibának tartja a szerint nyilatkozni, hogy az unio helyessége, üdvössége bármely körülmények között kérdésessé tétethessék, — mert életerős, magyar államot: Erdélynek Magyarországgal való unioja nélkül képzelni nem tud. Ennélfogva kimondatni kivánja határozatilag, hogy a fennebb elősorolt okok alapján a gyülés helytelennek, károsnak tartja az erdélyi magyar nemzeti párt alakitását, tehát nem helyesli a Szászrégenben ez irányban létrejött megállapodásokat sem.

Mondják ki, hogy jelen politikai viszonyok között uj politikai pártok alapitását czélszerütlennek tartja. Adjon kifejezést azon óhajának, hogy a Királyhágón inneni képviselőink Erdélynek specificus érdekei mellett fejtsenek ki több erélyt.

Miksa Elek lelkes szavakban pártolja legid. gr. T. D. inditványát.

Nagy Imre örömét fejezvén ki a tanácskozás komoly, higgadt menete felett, sajátságosnak tartja, hogy az ellenpárt programmja itéletet hoz az egész országról, holott az uj párt tagjai is csak azon országban vannak, mely maga hozta létre maga számára mindazt, mit most kárhoztatunk. Ha törekvésünk a javitás, enmagunkon kezdjük azt, reorgánisáljuk pártunkat s ne ugy segitsünk rajta, hogy odahagyjuk.

Horvát Mihály azt hiszi, hogy itt mindenki bizonyos tekintetben az uj párt hivének mondta magát, a czim nem sokat tesz, a modorról azt állitják kihivó, szóló azt hiszi, eleget kértünk 7 esztendeig.

Legid. gr. Teleky Domokos a közegyetértés tolmácsa kiván lenni, ezt látja a haza érdekével leginkább összeegyeztethetőnek; sajnálná, ha e tekintetben a gyülés nem juthatna czélhoz, de az ellenkezőtől nem riad vissza. Azt kérdi a párt tagjaitól, tegnaptól vagy tegnapelőttől fogva lett oly veszedelmes a helyzet, hogy rögtön uj létesitését erőszakolják; elnézték eddig, hogy miként tették a ház alá az üszköt s csak most szólalnak fel, mikor már lobbot vetett?

Avval vádolja az uj párt a Deák-pártot, hogy nincs bátorsága a felszólalásra; szóló ugy tudja, hogy a Deák-párt 1848 óta nagyobb dolgokban mutatta ki bátorságát, mint a nemzeti párt. A nemzeti párt nem néz a nemzetek történetének tükrébe, onnan tudhatná, hogy annyi század után Európában csak három nemzet intézi nagyban kifogástalanul sorsát: Anglia, Belgium és Schwájcz a többi csak rövid idő alatt is nagyobb politikai hibákat követett el, mint Magyarország.

Mit nem tett 5 évvel ezelőtt a franczia nemzet. Azt kérdi egész őszinteséggel, hogy azok, kik pálczát törnek az egész ország felett, magán ügyeikben nem ejtettek-e soha hibát!

Egyik előtte szóló nem hisz kevesebbet, mint, hogy a hold fogja magához huzni a földet s a diónyi nemzeti párt felöleli majd a Deákpártot és ellenzéket együttesen. Szóló 45 éve, hogy a közélet pályáján müködik, de mindig a létező kijavitásán müködött, ha hiba esett rajta, Memnius Aggrippaként a párt ellen nem secedált. Azon meggyőződésben van, hogy az ellenfél is sokkal többet tehet a párt kebelében, mint azon kivül. (Helyeslés.)

Közb. gr. Teleky Domokos ellene mond azon állitásnak, hogy pártalakitásuk tévelygés; a párt még eddig nem adta ki programmját, de ha szervezve lesz, ki fogja adni. Vádoltatik a historia nem tudásával, kéri azonban, hogy mutassanak letelepülő nemzetiséget a történelemben, mely nemzetiségi jogokat követeljen oly mértékben magának mint nálunk. Sajnálja, hogy csak pirulva merjük kimondani, miszerint magyarok vagyunk.

Elnök ezek után bezárván a vitát, a fennebb közlött határozatokat kijelenti; megköszöni a párt tagjainak, hogy ily szép számmal jelentek meg, de meleg hálát mond mindenek felett a közélet pályáján megőszült, gyémánt tiszta jellemü hazafinak, legid. gr. Teleky Domokosnak, hogy jelenlétével a gyülést megtisztelte.

Végül a közgyülés egyhangulag meleg köszönetet szavazott elnöklő gr. Bethlen Gézának azon tapintatosságáért, hogy a gyülést ép ez alkalommal összehivta s oly helyesen vezette.

Az országházból.

Budapest, november 21.

(M. A.) A vadászatnak s vadászati fegyvereknek adóvali megrovatásáról szóló törvényjavaslat, melyet a képviselőház adóügyi bizottsága tegnapi ülésében minden lényegesb módositás nélkül elfogadott, tulajdonképen két uj adónem életbe léptetését czélozza.

Egyik a vadászati adó, mely abból áll, hogy a ki az őt törvény szerint megillető vadászati jogot akár saját földbirtokán, akár másén gyakorolni akarja, előleges vadászati jegyet köteles szerezni. E jegy az alispán, illetőleg a városi polgármester által évenként adatik ki 50 kros bélyeggel ellátott folyamodvány folytán, tizenkét krtos bélyegilleték lefizetése mellett.

Másik a fegyveradó, mely szerint a jövő év elejétől kezdve a vadászatra használható lőfegyverek tulajdonosai évenként fizetni tartoznak mindegycsövü puskáért egy, minden kétcsövüért pedig két forintot.

Kétségkivül terhes ezen egy mással benső kapcsolatban álló két uj adónem; kétségkivül érezhetőleg fog nehezedni főleg a kisebb birtokosok azon részére, melynek a vadászat személyes, vagy gazdasági személyzete általi gyakorlása mintegy szükséges kiegészitő részét képezi gazdasági termelésének; kétségkivül vannak e kettős adónemnek nemzetgazdasági szempontból is árnyoldalai. Azonban ma nem ezen normalis viszonyok közt teljesen jogosult nézpontokból, ma az állampénztár haladéktalan segélyt igénylő állapotának, ma a nyomasztó pénzügyi helyzetnek álláspontjáról kell birálat alá vennünk s megitélnünk minden adótörvény javaslatot.

S mihelyt ezen álláspontra helyezkedünk; mihelyt beismerjük, hogy az állam háztartás egyensulyba hozatalához a kiadások lehető leszállitásán kivül az állam jövedelmeinek fokozása is elkerülhetlenül szükséges; mihelyt nem a baj létezése, hanem annak orvoslási módjai forognak kérdésben: ezen adónemeket az elfogulatlanul gondolkozónak lehetetlen kárhoztatnia.

A vadászat még vadakban anynyira bővelkedő hazánknak is igen kevés vidékén képezi az elsőrendü életszükségletek fedezésének, az élet fentartásának szükséges eszközét. A kérdésben forgó uj adónemek csak e ritka, e kivételes esetekben képeznek sulyosabban érezhető terhet; csak azoktól, kiknek a vadászat tulajdonképeni kenyérkeresete, kiván a fennebb megneveztük törvényjavaslat terhesebb áldozatot.

Rendes körülmények közt az esetek legtöbbjében a vadászat egyszerü kedvtöltés, a lőfegyverek tartása csak oly fényüzési kiadás, mint a kocsik vagy kocsilovak, maga a vadászati és fegyveradó pedig csak egy neme a lukszus adóknak, s midőn a közvélemény nézetünk szerint az adott viszonyok közt telyes joggal kivánja a fényüzési adóknak behozatalát; midőn a pénzügyminiszter ide vonatkozó törvényjavaslata pár nap mulva a törvényhozás asztalán leend, akkor nem lehete elmellőzni a vadászatnak s fegyvertartásnak megadóztatását!

Az államháztartás rendezésének elodázhatlan szükségével szemközt; midőn az idők mostohasága folytán csaknem teljes pangásnak indult ipar és kereskedelem is ujabb áldozatokra lesz kénytelen, nem lehet felfogásunk szerint elvitatni jogosultságát az itt szóban forgó adónemeknek, főleg ha tekintetbe vesszük, hogy azok mellőzése esetén a belőlük remélt jövedelem többletet az államnak más terhesebb adók behozása, vagy más, nehezebben elviselhető adónemek fokozása által kellene beszerezni.

Tengeri vészek.

A hajótörések felől, melyek a napokban az osztrák-magyar hadi és kereskedelmi tengerészet körében előfordultak, a következő adatokat olvassuk: A „Saida“ hadi brigg (kétárboczos vitorlás hajó, gőzgép nélkül) november 20-án a Scylla nevü hegyfoknál, a kalabriai partoknál, hajótörést szenvedett. A hajó a messinai (fárói) szorosba akart befutni, de a vihar ellenállhatlan erővel dühöngött s megakadályozta a szorosba futást. Trapp hajóhadnagy, a „Sayda“ parancsnoka, azonban makacsul ragaszkodott terve kiviteléhez s igy történt, hogy a brigg a scyllai örvényes pontoknál zátonyra rohant s összetört. A hullámok minden pillanatban keresztülrohantak a fődélzeten, de a legénységnek, egynek kivételével, megmenekülni sikerült. Ezt a hullámok az örvénybe ragadták. Trapp parancsnok bizonyosan elveendi vakmerősége méltó büntetését; mert a fárói szorosba, ha csak fél erős szél is dühöng, a legtapasztaltabb tengerészek sem mernek átkelni, hanem minden ily esetben inkább megkerülik egész Szicziliát. Ezt, ha meg olyanabbak volnának is, tudhatnák osztrák hadtengerészeink is. — A „Saida“ eleinte egyszerü goelette (futárhajó) volt s csak később szerelték fel briggé s mint ilyen az ideiglenes tengerészapródok s az egyéves önkéntes tengerészek iskolahajója volt. Többnyire csak Pola, Taranto s Rano sziget közt lavirozott s évenkint egy hosszabb szemlész utat tett a tunisi partokra vagy Kis-Ázsia felé. Ezuttal megjegyezhetjük, hogy a „Saidá“-n magyar születésü ifju nem volt alkalmazva ez évben s általán az egész esztendő lefolyása alatt csak 3 magyar fiu vétette föl magát a hadi tengerészeti tisztképezdébe Pólában. —

A „Saida“ hajótörötteinek segélyére a „Frundsberg“ korvette küldetett, mely vélettenül Trieszt-ben állomásozott 21-én, hova akkor a hajótörés hire legelébb beérkezett. A „Frundsberk“ ruhát, pénzt és élelmi szereket visz a megmenekülteknek. — A má

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

sik hir az, hogy a „Dandolo“ korvett, szintén gyakorló hajó, mely Rödiger Emil kapitány parancsnoksága alatt transatlanti szemlészutjára indult, Pólától kezdve Messináig folyton orkánszerü viharokkal küzdött. Hat napon át hányattatott a hullámokon, miközben kormánya eltörött s a gép is több helytt megsérült. Végre november 17-dikén befuthatott a messiniai kikötőbe, a hasonnevü szoros északkeleti torkolatán. Da a kikötőben sem volt eléggé biztos s két kereskedelmi gőzös közt hánykodott. E hánykodása közben egy vontató gőzös árboczát törte ketté, de ugyane pillanatban a vontató gőzös egész erővel rácsapott s rést ütött a „Dandolo“ oldalán, melyet azonban azonnal betömni sikerült. A hajó kijavitása mintegy 14 napot veend igénybe s aztán folytatja utját New-York felé, honnan jövő év agusztus vége felé tér vissza. — Az osztrák-magyar tengeri Lloyd is veszített egy hajót az utóbbi vész alatt. Erre nézve Molfettából (Alsó Olaszország) irják az Osservatore Triestino-nak, november 21-ikí kelettel: A mult éjjelen dühöngött iszonyu orkán az osztrák magyar Lloyd „Liburno“ gőzösét letépte horgonyláncairól s a révgát molojához csapta, minek következtében a hajó lyukat kapott s csavarja eltörött. A hajó kapitánya Consulich (fiumei illetőségü) s a legénység megmenekült. — Egy október 22-ről kelt tudósitás szerint a hajó szállitmánya is megmentetett, de a hajó menthetlenül elveszett.

A typhon-vészről, mely közelébb Hongkongban s vidéken dühöngött, a következőket irhatjuk még: Az orkán okt. 22—23 ika éjjelén dühöngött. Már esti 7 órakor mindenki tisztában lehete azzal, hogy a kitörendő typhon óriási mérvü lesz. A légsulymérő hihetetlen gyorsan szállt alá; a szélvész oly roppant erővel kezde dühöngni, mintha állandó puskatüzelés folyt volna a légben; közbe-közbe százezrek jajkiáltását lehete hallani, kik a viharral küzdöttek. A kikötőben egyetlen hajó sem maradt sérületlen s az áldozatul esett emberek száma meghaladja a két ezeret. A kikötőben s a parton okozott kár kiszámithatlan. Vihar után ugy nézett ki a város, mintha soká ostromoltatott, lődöztetett, s utoljára rohammal bevétetett volna. A házak összedőltek; az utczák telve romokkal, hullákkal; a kikötőben állott hajókat összetörve a partra dobta az orkán, a sétányok óriási fáit tövestől kiszaggatta s szerte hányta a városban. A távirati vonal Hongkong s Saigun közt több helytt megszakadt s a gázcsőhálózat teljesen összeromboltatott. Bármerre tekintett a szem, mindenütt rohadó hullákat lehete látni. —A tenger kicsapott a partra; a tajtékzó hullámok ellenállhatlan erővel berohantak a városba, romba döntve egész utczákat s százakra menő menekülőket ragadván magával. Miután a tornyok harangjai több helyt megszólaltak, azt hiszik, hogy a vihar alkalmával földrengés is volt. Ez annyival is hihetőbbnek látszik, mert a legerősebb épitésü házak is megingottak alapjaikban. A kárt még eddig biztosan nem lehete kiszámitani, de az összetört hajók, a romba dölt házak, s az elveszett emberek száma igen nagy. „Alasca“ a ritka pompával ujonnan fölszerelt gőzös összetörve fekszik a parton; körülte temetetlen hullák rohadnak. A gőzös, mely óriási kincset képviselt, a „Pacific-Mail Company“ társaság tulajdona volt. A khinai tengerészet nem nagy kárt szenvedett, mert a khinaiak előre megérezték a bajt s dzsonkeikkal még előtte való nap biztos helyre vitték. Figyelmeztették az idegen hajók kapitányait is a veszélyre, de ezek nem adtak hitelt a khinaiak alapos félelmének, mert előzőleg már két izben vak typhonlármával ijesztek el őket. Igy az idegen hajók mindenestől elvesztek. A Hongkong Daily Press egy tudósitója bejárta a szerencsétlenség szinhelyét, s egy helyen az „Albay“ spanyol gőzöst, mely előtte való nap érkezett Manillából theaszállitmánynyal s nagyszámu utasokkal, — valamint a „Leonor“ spanyol gőzöst a partra kivetve s egészen összetörve találta. Az utasok mind odavesztek. — Másnap érkezett a kikötőbe a „Powan“ angol gőzös 1400 utassal, ha pár órával hamarább érkezett volna meg, okvetlen ez is elvész mindenestől. A khinai tengeren is iszonyuan dühöngött a vész. Igy a „Tenesa“ s a „Morning Ligth“ gőzösök egymásra dobattak, minek következtében az utóbbi minden utasával s legénységével nyomban elsülyedt. A „Malvern“ angol bark a „Balcon“ vitorlással ütődött össze s szintén elsülyedt az egész legénységgel s több száz utassal.

TANÜGY.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz f. évi november hó 19-ig beérkezett jelentések szerint a folyó 1874—5-iki tanévre bejegyeztetett:

	rendes	rendkivüli	összesen
I. A budapesti kir. egyetemnél:			
A hittudományi karnál	70	5	75
A jog- és államtudományi karnál	1190	64	1254
Az orvosi karnál	512	36	548
A bölcsészeti karnál	311	94	405
1. éves rendes gyógyszerész	—	72	72
II. éves rendes gyógyszerész	—	32	32
összesen	2083	303	2386
II. A kolozsvári királyi egyetemnél:			
A jog- és államtudományi karnál	156	9	165
Az orvosi karnál	45	4	49
A bölcsészet-, történelem- és nyelvtudományi karnál	47	8	55
A mennyiségtan- természettudományi karnál	61	5	66
Rendes gyógyszerész	—	23	23
Sebészek	—	3	3
összesen	309	53	361
III. A budapesti királyi József müegyetemnél:			
Az egyetemes osztályban	494	—	494
A vegyészi szakosztályban	4	=	4
A mérnöki szakosztályban	118	—	118
Az épitészi szakosztályban	8	—	8
A gépészmérnöki szakosztályban	36	—	36
Mind az öt osztályban együtt	—	128	128
összesen	660	128	788

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Budapesten nov. 30. 10 ó. —p. d. e.
Érkezett, nov. 30. 10 ó. 30 p. d. e.

Az erdélyi képviselők pártkülönbség nélkül látogatott értekezletet tartottak tegnap Kemény Gábor lakásán; az értekezlet elhatározta, hogy a speciális erdélyi ügyekben az erdélyi képviselők közösen járandanak el, s pártkülönbség nélkül együtt érvényesitik befolyásukat; ilyen ügyeknek nyilvánittatnak az urbéri viszonyok, a kisebb kihagásoknak a közigazgatási tisztviselőkre bizása, kárpótlási visszafizetések, bányaügy, megyei és házi adó. Főszónokok voltak: Kemény Gábor, Korizmics, Éber, Tisza László, ki különösen hangsulyozta, hogy az ellenzéki képviselők az emlitett ügyekben solidárison lépnek föl a jobboldaliakkal. Több albizottság kiküldésével az értekezlet véget ért.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, november 30. 1874.

— **A kir. igazságügyminiszter** Löw György gyulafehérvári törvényszéki irodaigazgatót, a szt.-gotthárdi törvényszékhez helyezte el.

— **Szinházi hirek.** Nemzeti szinházunk müvezetősége buzgón törekszik arra, hogy magyar Thaliánknak az utóbbi időben kissé szük körre szoritott repertoirját gyarapitsa. S ezt részint a szipad deszkáiról már letünt régi hatásos szinművek fölelevenitésével, részint ujdonságok szinrehozatalával akarja elérni. A felelevenitett darabok közt van többek közt Hugo Viktor rég nem látott „Nyomorultak v. gályarab“ czimü hatásos drámája; továbbá „Angelo“ s a rég elő nem adatott „Ruy Blas“; még pedig az utóbbi uj scenirozás szerint. Ujdonságok lesznek uj év előtt: A száz éves; szinmü 5 felvonásban, forditotta Deák Farkas. A kedves nagy bácsi vagy a Tiszteletes ur keservei, kitünő bohózatos vigjáték Kneiseltől forditotta Mátrai Béla. Hét év után: ifj. Dumastól. Az igazgatóság most fordittatja Björnstjerne Bjorson norvég költő Stuart Mária Scotiában és Brachvogel Mondecaus czimü 5 felv. tragoediáit.

— **Jókainé asszony** harmadik fellépte az Egy pohár vizben, szombaton, igen szép tele házban s az eddigiekkel arányos sikerrel történt. A finom elmeéllel irt történeti vigjáték főbb alakjai jó kezekben voltak s legkivált a herczegnő és Bolingbroke szerepei (Jókainé és Kovács Gy.) kik mellett K. Papné asszony (Abigari) tünt ki értelmes játékával. Szacsvai (Masham) nyelve egy párszor megtagadta ura szolgálatát, Kovács Gyuláné asszony királynője pedig több méltósággal mozoghatott volna. A közönség a legjobb hangulatban hagyta el a szinházat.

— **A kolozsvári** dalkörnek deczember 6-án — vasárnap — rendezendő tánczczal egybekötött dalestélyére nagyban folynak az előkészületek, a meghivók már szét is küldettek az egyleti tagokhoz. A kiváló gonddal összeállitott müsorozat legértékesb gyöngyeit Engeszer Mátyás „Szerettelek“ cimü szép dala, s Erkel F. „Dalár induló“-ja fogják alkotni.

— **A második** lövészestély szombaton — deczember 5-ikén — fog megtartatni a „Biasini szállodá“-ban. Az első ilynemü estély kedélyes emléke ugy hisszük, ez alkalommal is ellenállhatlan vonzerővel leend a lövészegyleti tagok s a társas estélyek minden barátainak minél tömegesebb megjelenésére.

— **Babos Sándor** órás, a helybeli önkéntes tüzoltó egylet részére egy fali órát, Zattler József pléhmüves pedig egy az őrtoronyban lévő őr számára szükséges szócsőt, valamint az őrtanyán szükségeltető szemétmerőt és vasfogct szivesek voltak minden dij nélkül felajánlani, miért is fogadják a fenn irt urak a parancsnokság nevében őszinte köszönetünket. 1874. nov. 30. Minorics, főparancsnok. Nyárádi Lajos, segédtiszt.

— **A tüzoltók** őrtornyában a szolgálat holnap délben kezdődik meg. Az ünnepélyes menet a tanácsháztól a tüzoltók laktanyájához déli 12 órakor fog megtörténni. Délbe az „Európa szállodában“ társas ebéd. Este az őrtorony kivilágittatik.

— **Kethely József.** Kolozs-dobokamegyei tanfelügyelőnek élte virágában kimult szép leányát, Kethely Katalint, tegnap délután 4 órakor általános mély részvéttel kisirték a helybeli sirkertbe. A koszoru és virágdiszben álló koporsó után a fogatok hoszszu sora zárta be a gyászmenetet.

— **Az Erdélyi** nemzeti párt felől azt irják nekünk a vidékről, hogy a „Kelet“ az Index librorum prohibitorumra tétetett s szoros tilalmi rendelet bocsáttatott ki e petroleumos újság ellen. Kérjük a Magyar Polgárt vegye tudomásul, hogy eddig alaptalanul vádolt a pecsovicssággal, a rendelet kiadójának pedig köszönjük a bókot, hogy ilyen félelmes ellenfélnek tartanak s csak az elnémitás által tudják győzelmüket remélni.

— **A gr. Haller Ferencz** és gr. Haller József közt fennforgott osztályos per, melyben az iratok, mint a lapok annak idején emlitették volt, tiz mázsára nőttek ki magokat, véglegesen elintéztetett, a mennyiben a legfőbb törvényszék ez ügyben már határozott, még pedig — mint minket értesitenek — oly formán, hogy gr. Haller József követelésével el lett utasitva.

— **A g. keleti** román egyházi congressus e hó 28-án tartotta ülését N. Szebenben a „magyar korona“ czimü vendéglőben, Román Miron aradi püspök elnöklete alatt, ki a terembe lépte alkalmával „Se treasca“ kiáltásokkal üdvözöltetett. Ez ülésben felolvastatott a királyi leirat, mely szerint Popasu János káránsebesi püspöknek metropolitává történt választása meg nem erősittetik, s a másodszori választás alkalmával Popasut a jelöltek sorából kirekeszti. E legfőbb elhatározást a congressus tagjai felálva, a legmélyebb csendben hallgatták végig. A leirat Ratiu esperes, dr. Borcea, Manole dr. Mocsonyi Sándor, Januculescu, Pesteanu esperes, Desianu, Kozma, s Beles személyeiből álló kilencz tagu bizottságnak adatott ki, mely tegnap tett jelentést.

— **Necrolog.** A deési jótékony célu állandó mükedvelő szintársulat igazgató választmánya a társulat nevében fájdalommal jelenti Hadler Clementine igazgató választmányi tagnak folyó hó 15-kén, élete 46-dik évében történt gyászos kimultát.

— **Kossuth háza.** Irányi ismert felhivására, hogy gyüjtsenek pénzt, melyen Kossuthnak ház vétethessék, Csanády Sándor felajánlott Hajdu-Szabószló városában egy belső telket, berekmegyei vámosalyai birtokából pedig annyi földet, a mennyi szükséges, hogy valaki választó, tehát választható is legyen. Csanády a birtok után az átiratási költséget is magára vállalta. A M. U. mai száma közli az adakozó levelét, melyben Kossuthnak (a „Szabadság, egyenlőség, testvériség jelképének“, a „magyar nemzet bálványának“) a földbirtokokat Csanády ur oda igéri. Irányi megköszöni az áldozatokban kifogyhatlan hazafi ez ujabb áldozatkészséget, de az átiratási költség fedezését a begyült adományokból óhajtaná fedezni.

— **„Rajzok és** Tanulmányok“ czim alatt Szilágyi Sándor, azon kisebb történeti czikkeiből, melyek 1857—1873. közt jelentek meg, két kötetnyit összegyüjtött, s ez már pár hét mulva el fogja hagyni a sajtót az „Athenaeum“ kiadásában. A két kötet összesen 46 iv lesz, s a birálatokat és szárazabb criticai forrástanulmányokat nem vette fel szerző jelen gyüjteménybe. E müvek annyira szétszórva láttak világot az ezen idő közben megjelent folyóiratokban, lapokban, hogy azok a közönségre nézve legalább az ujság ingerével fognak birni. Legnagyobb részük a magyar politikai és müvelődés-történetből van véve, de van köztük egy pár a világtörténetből is. A legtöbb czikk önálló levéltári kutatás eredménye, s ugy tudjuk, hogy szerző, mennyiben levéltári kutatásai naponkint szaporodtak, az ujabb eredményeket is az itt megjelent tanulmányokban felhasználta.

— **Szökött bankigazgatók.** A párisi „Evenement“ jelenti, hogy a „Dietrich testvérek“ megszöktek. Ezek egy magánbank igazgatói voltak a Boulevard de Chateaudon 12. szám alatt. A bank részvényekre alapittatott s bárcsak rövid idő előtt, mégis 200,000 frank részvénytőke már befizettetett, ezenkivül azonban a „Dietrich testvérek“-nek jelentékeny magánvagyonuk is volt. A szökéskor, mint a hivatalos vizsgálatból kiderült az, hogy a bankigazgatók több bünös üzletben részt vettek. A vizsgálat eredménye a vagyoni állapotot illetőleg csak az activákra tudható meg. — A pénztárban ugyanis 2 frank 65 centimet találtak. A passiva mennyi, később fog kiderülni, a könyvek szakértőknek adatván ki vizsgálat végett.

— **Az orosz czárné** Párisba érkezése. Mult kedden, november 24-én érkezett az udvarivonat a párisi nyugati indóházba; a czári vaggonban a czárné, az orosz trónörökös s Alexis nagyherczeg ültek. Daczára, hogy minden ünnepélyesség mellőztetni rendeltetett, a fogadás mégis nagyszerü volt. A czárnét Renault Leon, a rendőrség főnöke üdvözölte, mire kisérő küldöttség csatlakozott a fejedelmi vendéghez. A perronon Rothschild Alfonz és Gusztáv bárók, mint a vaspálya igazgatói s Champtocin báró, mint igazgatósági főtanácsos álltak az összes személyzet élén; megjelent továbbá az összes párisi görög v. papság, élükön Polejaiew érsekkel s számos előkelő párisi orosz. A fejedelmi vendégek az indóház előtt rájuk váró kocsikba szálltak s innen Orloff herczeg palotájába kocsiztak. A czárné, a trónörökös s Alexis nagyherczeg itt szálltak meg; a kiséret pedig a követi „La buon Lafontaine“ fogadóban szállásoltatott el. A londoni nagykövet Schuwalow egész Párisig kisérte uralkodója családját. 25-én délelőtt a trónörökös s Alexis nagyherczeg az Elysee-re mentek s látogatást tettek Mac-Mahon elnöknél, ki délután 2 órakor visszaadta a látogatást az orosz nagykövetei palotában, hol egyuttal a czárnét is üdvözölheté. Az udvari vonat 6 egymással közlekedésben álló pompás vaggonból áll, diszitve az orosz czári jelvényekkel. A czárné kocsija fehér atlaszszal van tappettirozva; a függönyök himzett tüllből készitvék; a kocsi mellett kék atlaszszal bevont budoir van, aztán egy étkező-terem, egy kocsi s két igen szépen felszerelt szalonkocsi. A czárné e vonatot használandja tohább is déli utjában.

— **Családi** ünnepély az angol királyi családnál. Az edinbourghi herczeg és herczegnőnek ujonszülött fiát e hó 23-án nagy pompával keresztelték meg. Keresztanya volt Viktória királyasszony. A kis herczeg Albert Sándor Alfrüld Erneszt Vilmos nevet nyert a szent keresztségben. Az egész herczegi család jelen volt az ünnepélyen. Az orosz udvar: Schuwalow a franczia udvar Jarmac követek, a spanyol udvar Conyn spanyol miniszter által volt képviselve a kersztelésén.

— **Borzasztó** szerencsétlenséget jelentenek Kaal-Kápolnáról. Az ottani állomásfőnök ugyanis a napokban fiával, a pénztárnokkal és egy távirdahivatalnokkal a plébánoshoz ment disznótorba; ott az idogálás közben kissé elkéstek, ugy, hogy sietniök kellett, ha a vonat érkezéseig az állomáshoz akartak érni. A mint gyorsan hajtattak haza felé, a kocsis, ki szintén többet ivott kelleténél, egy rozzant hidra vágtatott föl, melyről aztán a kocsi lezuhant. Az állomásfőnök kis fia rögtön halva maradt, a pénztárnoknak a kocsirud az állán alól ment be s a fején jött ki. A távirdahivatalnok karja és oldalbordái törtek össze. E közben megjött a vonat s az állomáson nem volt senki, végre 3 órai várakozás után a távirdahivatalnok hason mászva előjött, s hirül adta a borzasztó eseményt.

KÖZGAZDASÁG.

Buzavetéseink veszedelme.

A phylloxera vastatrix ellen a miniszterium hadat üzent. Ez nagyon is jól van. Hanem ezen rovarnak van egy iker testvére, mely a búzavetéseket öli: a cecydonia destructor, mely ellen szintén hadat kellene üzenni.

Az előbbi még át sem lépte a Lajtát és mégis hatalmasan zörgölődünk ellene. Ez utóbbi pedig már 12 év óta kisebb nagyobb terjedelemben pusztit, de minthogy 2 év óta szünetelt, a rozsdának is akarván élni hagyni, elfelejtettük. — Nem is minden ember ismeri; azért csak akkor kerül a jajveszéklés a miniszterium elejébe, mikor már ez sem tud segiteni, mikor a vak is látja; akkor pedig már késő.

Parlagiasan elmondon röviden, mi az a cecydonia. — Az egy szunyogsereg, mely a nyáron át több izben rajzik, utolsó rajzása kedvező idővel szeptember végével történik, és ez az utolsó rajzás a legveszedelmesebb, mert akkor találnak ujonnan kikelt buzavetéseket, és mindenik egy-egy buzanövény kelyhébe belerakodik, abban lejebb-lejebb buvik és ott marad, elemésztvén a buza életét, mely sárgulni, utóbbi veszni indul még a legdusabb és legjobban elkészitett földeken is.

Itt lakmározik, vegetál, tojik és elvégzi minden poudrói teendőit április végeig. Ekkor meg van ismét a „Kriegsbereitschaft“ és az első hőséggel mintegy trombitaszóra fölemelkednek és a merre a szél fuvja elröpülnek. Jaj azon buzavetésnek, mely őszszel szüzen maradt, és melyet most utjában talál! És igy megy ez tovább minden rajzásnál, ugy hogy láttam egy kezem alatt levő buzaföldet, melyről azt hivén, hogy érintetlen maradott, s mely épen a buzaszem keményedésekor eldölt a lábán és minden nap az ijedelemig ritkább lett!

Ezen férgek terjedése csak az időjárástól függ rajozásukkor. Azért látszanak némely esztendőben szünetelni; de a reánk jövő évre már észrevehető a készülődése.

(Vége köv.)

Felelős szerkesztő: Szàsz Bèla

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Árverési hirdetmény.

Egerbegy mezőváros nagy községének összes pálinka korcsmárlási joga, a szabad borital árulással és a közbirtokosságnak a város központjára épitett nagy vendégfogadójával egyetembe, a jövő 1875 dik év januárius 1-től kezdőleg, 3 egymásután következő évekre haszonbérbe adatik. Az árverezés **1874-dik évi december 10-dik napján d. e. 9 órakor** tartatik meg a községi irodában, hol az árverési föltételek addig is megtekinthetők.

A kikiáltási ár 2000 frt. mely összeghez képest az árverezni szándékozók a 10%-kos bánatpénzt az árverés előtt letenni tartoznak.

Ugyan ez alkalommal fog kiadatni az idegen italok béhozatali taxája is.

Egerbegy, november 26-kán, 1874.

MÉNASÁGI ISTVÁN, főhadnagy. SÜKÖSD SAMU, k. jegyző.

Nem hivatalos.

(463) (1—1)

Nagy feltünést

okoznak **Orligé R.** tanár, Berlin, **Wilhelmstrasse 125** játék utasitásai számos terno-nyereményei; forduljon tehát mindenki bizalommal hozzá, míg nem késő, mert a lottó eltörlése rövid időn bizonyos.

Felvilágositással szerencséseknek bizonyult lottó-utasitásai felől mennyiségtani tanár Orligé R., Berlin, Wilhelmstrasse 125 a legelőzékenyebben **azonnal és ingyen szolgál.**

(460) (3—3)

Gyaluban a gr. Bánffi részesek raktárában

kapható **tűzifa** jó minőségü és jól ölözött, ára egy kurta ölnek keményfa **6 frt 50 kr.**, egy kurta öl fenyőfa **6 frt.** Utalványokat válthatni Kolozsvárt Tauffer Ferencz és Tamási testvéreknél, Gyaluba a raktárosnál, kiknél a hozatalról is értekezni lehet.

(282) (5—6)

Galandóczot elüzi (is levélben) *Dr. Bloch Bécsben, Praterutcza 42.*

(430) (4—20)

Pénz kölcsön

2000-től 8000-frtig illő kamat és biztositék mellett azonnal kieszközölhető, ügyvéd Duha Jánosnál Szamosujvárt.

VICTORIA

biztositó társaság Kolozsvártt.

FELHIVÁS

takarmány és gabona készletek tűz-elleni biztositására.

A naponként ijesztő mérvben előforduló tűzkárok, melyek gyakran egész községeket hamvasztanak el, alkalmat nyujtanak most különösen az aratás idején és multával, a t. gazda-közönség figyelmét a **„Victoriára“** irányozni, mely **tűzkár** ellen biztositást nyújt **mindennemü takarmány nemüekre, szalmás és szemes gabonákra,** ugy fedél alatt, mint szabadban (ez utóbbiaknál a biztositás érvénye elcséplés után a magra is kiterjed, mihelyt annak hová rakása előre bejelentetett,) továbbá: **Cséplőgépekre** helyt, vagy úton, **gazdasági és lak épületekre, marhákra** kint és bent, **gyárokra, készletekre, gazdasági eszközökre stb.**

A biztositás érvénye kiterjed ugy a magán, a biztositott tárgyon kivülött, mint szomszédtól átharapozott tűz általi károsodásra; végre a villámcsapás által előidézett tűz-esetre is.

A mentés, vagy kihurczolkodás által idézett károk szintén megtérittetnek. (270) (18—*)

A díjak a lehető olcsóra szabvák, s nagyobb biztositó feleknél külön kedvezmények is nyújtatnak.

Az előforduló károk köztudomás szerint azonnal rendeztetnek és fizettetnek.

A „VICTORIA“ évek óta Erdélyben a legtöbb kárt fizeti, s ily czimen már eddig is több mint

négy millió

forintot juttatott vissza a közönség kezébe.

A szükséges nyomtatványok, feltételek, díjtáblák stb. betekinthetők a vidéki ügynökségeknél, ugy helyben a központon is.

Kolozsvártt, 1874 nyarán

„VICTORIA“ biztositó társaság vezérügynöksége.

Épen most hagyta el a sajtót s már megrendelhető Kolozsvárt Stein János és Demjén László könyvkereskedésében a fontos

politikai röpirat:

KET VÁLSÁG

EGYMÁS UTÁN.

Tartalom.

Általános eszmék. Hibáink a.) hazaszeretet hiánya, b.) önbizakodottságunk. Törvényalkotásunk hiányai. Hirlap irodalmunk. Demokrata hajlamok és vágyak. Erős és erélyes conversálva haladó párt hiánya. Bajaink főbbkép kiknek tulajdonithatók. A közelebbről történtek. Lónyai, Szlávi. A többség és balközép. A többség. Vezénylet. Fegyelem. Félszeg pénzügyi elvek. Adóemelés. Költségkimélés. Hadügyi kiadásaink. Háboru politikánk. Államhivatalnokaink száma, fizetése, nyugdij rendszer. Megyéink területi és közigazgatási szabályozása. Pénzügyünk viszonya általános politikánkhoz országgyülési tárgyalásunkhoz. Ujabb válság Adalék.

4 ivet tartalmazó füzet. Ára 40 kr.

Vidékre postán bérmentes megküldéssel 44 kr.

GIL BLAS DE SANTILLANE.

Irta **Le Sage,**

francziából forditotta **Benedek Lajos.**

Képes kiadás. **4 csinos kötet. Ára füzve 5 frt.**

Két erkély szobácska.

Regény. Két kötetben. Irta Flygaré Carlén Emilia.

Ára 2 forint.

A szerzetes uralma vagy Róma a 19-dik században.

Irta **GARIBALDI** tábornok.

2 kötet bolti ára 4 forint helyett csak

1 frt 50 kr.

Egy uri társaság.

Regény. Gaboriau E. után francziából forditva. 3 kötet.

Ára 4 forint.

A KALANDOR.

Történeti regény. Irta Montépin Xavér. Francziából. 9 kötet.

Ára 9 frt 40 kr.

A fekete mise.

Regény. Francziából. Irta Ponson du Terrail. 4 kötet.

Ára 4 forint.

A rejtélyes Páris.

Regény 8 kötetben. Irta Ponson du Terrail. Francziából.

Ára 8 forint.

Szótárak:

Magyar — román:

BARITIU, magyar — román szótár, kötve 3 frt 20 kr., félbőrkötésben 3 frt 70.

— — — — zsebszótár, tanodai és magán használatra. Ára 1 frt.

Olasz — német:

TASCHENWÖRTERBUCH, ital. — deutsch und deutsch — italien. Electrotyp Ausgabe 1 fl 20 xr.

VALENTINI, Taschenwörterbuch der italien. und deutschen Sprache. 6-te Original Auflage. 2 Theile in einem Bande gbd. 4 fl 68 xr.

WEBER, neues vollständiges Wörterbuch der italien. und deutschen Sprache. Stereotyp Ausgabe. Neuer Abdruck. 2 Theile in einem Halblederbande 5 fl 40 xr.

Orosz — német:

SCHMIDT, neues russisch—deutsches und deutsch—russisches Taschenwörterbuch. 2 Theile in einem Bande. Halblederband 2 fl 40 xr.

— — Vollständiges russisch — deutsches und deutsch — russisches Wörterbuch zum Gebrauch beider Nationen. 2 Theile in 1 Band. gbd. 5 fl 50 xr.

Román — német:

BARCIANU, romanisch — deutsches Wörterbuch. Broschirt 1 fl 60 xr.

Spanyol — német:

FRANCESON, Schul- und Reise Taschenwörterbuch der spanischen und deutschen Sprache. 2 Theile in einem Bande gebunden 3 fl.

Vegyes szótárak:

Vollständiges Handwörterbuch der deutschen, französischen und englischen Sprache, zum Gebrauche der drei Nationen. 9-te Auflage. Gebunden 5 fl 40 xr.

Vollständiges Taschenwörterbuch der vier Hauptsprachen Europas:
Deutsch — engl. — französisch — Italienischer Theil 1 fl 80 xr.
Französisch — deutsch — engl. — italienischer Theil gbd. 3 fl 60 xr.

Taschenwörterbuch der deutschen — englischen — französ. — und russischen Sprache. 3 Theile in Leinenband gbden 7 fl 20 xr,

BABOS, közhasznu magyarázó szótár a magyar irodalmi művekben, füzve 1 frt 80 kr., csinos angolvászon kötésben 2 frt 40 kr.

HADI műszótár, a m. kir. honvédség számára. Hivatalos kiadás. Ára 1 ft 20.

KOLLONICS, német — magyar egyetemes hivatali műszótár (Deutsch — ungarische allgemeine ämtliche Terminologie) tekintettel a hivatali szakok minden ágazatára. Ára füzve 3 frt.

NÉMET — MAGYAR tudományos műszótár, füzve 2 frt 50 kr.

Törvénytudományi műszótár. Közrebocsátja a m. tudóstársaság. Ára 2 frt.

Vasút-épitészi,- üzleti,- távirászati- és gépészeti német — magyar és magy. — német szótár. Irta Ozoray Árpád. Ára kötve 1 frt 80 kr.

ZENÉ-ZETI ZSEBSZÓTÁR. Zenészek és műkedvelők használatára. Szerkeszté Ráder Antal Ára 40 kr.

Ugyan csak

Legujabban megjelentek és **Stein János** erd. muzeum-egyl. könyvkereskedésében Kolozsvárt **kaphatók:**

Idősb Robinsohn Crusoë utazásai, éleményei és csodálatos kalandjai. A Robinsoaadok történetével és a szerző De Foe Dániel életrajzával. Ara 1 frt 40 kr.

A nagyvilági hölgy. Regény. Irta Devall E. 2 kötet. Ára 2 frt.

Az elmés nemes Don-Quijote de la Mancha. Irta Miguel de Cervantes Saavedra. Spanyolból forditva. Első és második kötet, kötetenként 2 frt 80 kr.

Téli estvékre!!

Épen most jelent meg

FAUBLAS

lovag

KALANDJAI.

Louvet de Couvray eredeti franczia müve után.

Ára gyönyörü szinnyomatu boritékba füzve **1 frt 80 kr.**

Postán bérmentes megküldéssel 1 ft 90 kr.

(211) (14—19)

„PURITAS.“

Haj-ifjitó-tej.

A **„Puritas“** nem haifesték, hanem tejnemü folyadék, mely majdnem azon csodálatos hatással bir, hogy ősz hajakat megifjit, az-az lassanként, még pedig **legkésőbb tizennégy nap alatt** ama szint visszaadja, melylyel eredetileg birt!

A **„Puritas“** nem tartalmaz festékanyagot. A haj tetszés szerint vizzel mosathatik, lehet fehérrel átvont vánkoson aludni és gőzfürdőket használhatni, a festéknek nyoma sem vehető észre, mert a

„PURITAS“

nem fest, hanem ifjit.

A használat

a világon a legegyszerübb. A tejből a kézre öntetik, s addig dörzsöltetik vele a haj, mig kellően meg van nedvesitve, s ez mindennap egyszer ismételtetik. Ebből áll az egész. Ha a haj ismét visszanyerte eredeti természetes szinét, mi rendesen tiz-tizenhét nap mulva történik, további fentartására elegendő a tejnek hetenkint 2—3-szor való használata, s ugy bajusz-, pofa- és teleszakál, valamint a leghosszabb női haj is megifjittathatnak.

Egy üveg **„Puritas“** ára 2 frt. (postai szétküldésnél 20 krral több) s készpénzzel, vagy utánvéttel kapható **Franz Ottó és társánál Bécs, Mariahilferstrasse 38. szám.**

Raktárak:

Fogaras: J. P. Hermann gyógyszerész.
N. Szeben: Gürtler Károly.
Kolozsvárt: Valentini gyógyszerész Redoute soron.
Segesvárt: J. B. Teutsch.

Nota bene: „A Wiener Medizinische Presse“ 1874. augusztus 2-diki számában foglalt orvosi szakvélemény következőleg hangzik:

A szépitőszerek tüneményei közt, melyekkel bennünket a vegyészet megajándékozott, ez év elején itt Bécsben is egy felmerült, mely olvasóink közül azoknak, kiknek hajszinük ismét helyreállitása szivükön fekszik, különösen örvendetes leend. Ertjük pedig az Ottó Ferencz és társa által készitett **„Puritas“ hajifjitó tejet.** Lényeges ezen készitménynél azon körülmény, hogy az részben ezzel hasonló alapanyagokból van összetéve, mint a hajlyenekből — ha vegyészetileg vizsgáljuk az emberi haj van alkotva; ennélfogva annak hirdetett „majdnem csodaszerü tulajdonsága,“ hogy az ősz- és fehérré lett hajakat megifjitja, azaz azoknak eredeti szinöket visszaadja, egész egyszerüen azon analogiára vezetendő vissza, a melyben a hasonnemü anyagok egymáshoz állanak, miután t. i. egymásra hasonitólag hatnak. Minthogy tehát ezen különlegességben oly vegyitők szemlélendők, melynek készitési alapjánl a hajak életének és szinképződésök ek tényleges ismereto szolgál, ennélfogva kötelességünknek ismerjük, olvasóinkat és a tudomány barátait ezen uj de egyébiránt is már közkedvességüre vált tüneményre figyelmeztetni.

Nur Paterstrasse 26,

in dem seit 15 Jahren bestehenden

Bazar Friedmann,

zur Herbst- und Wintersaison.

NEUESTES zur Winter-Saison:

Nur 5 Gulden kostet ein completer englischer Gesundheits-Anzug. Derselbe ist aus amerikanischer Naturwolle gewebt und ist tauschähnlicher Dehnbarkeit, welche die Eigenschaft hat, den Körper schnell zu erwärmen und ihn in fortwährender leichter Transspiration zu erhalten. Dieser Anzug ist hiedurch ein Schutzmittel gegen Erkältung, sowie auch gegen andere Krankheiten. Ein solcher Anzug für Herren oder Damen besteht aus 1 Hemd, 1 Beinkleid, 2 Paar Socken oder Strümpfen, 1 Paar Pulswärmer, 1 Paar Schuh-Einlagen. — Dieses Alles zusammen kostet bloss fl. 5.

Warme und gute Winterkleider.

Handschuhe für Kinder, Damen und Herren 20, 30, 40, gefüttert 40, 50, 60, 70, 80, 90 kr.

Handschuhe aus Hirschleder 80, 90 kr., 1 fl., dieselben gefüttert fl. 1.80, 2.20.

Promenade- und Reiseshawls 40, 50, 70, 90, doppelt lange fl. 1.50, 1.80.

Pulswärmer für Kinder, Damen und Herren 15, 20, 25, 30, 40 kr.

Gesundheitsleibchen von Baumwolle oder Schafwolle für Kinder, Damen und Herren, aus Baumwolle 60, 70, 80, 90 kr., fl. 1, 1.20, 1.50, aus Schafwolle fl. 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.50.

Unterhosen in derselben Qualität 80 kr., 1.20, 1.50, 2, 2.50, 3.

Socken und Strümpfe für Kinder, Damen und Herren 20, 25, 30, 35, 40, 50, 60, 70, 80 kr.

Winterhemden aus feinstem Schafwollstoff mit elegant montirter Brust fl. 2.50, 3, 3.50.

Grosse Auswahl von Tuchbaskliks für Mädchen und Frauen 90 kr., fl. 1.20, 1.50, 1.80, 2, feinste fl. 2.50, 3, 3.50.

Damen- und Kindermuffs 80 kr. fl. 1, 1.20, 1.80, 2.

Ganze Garnituren von Muff-Colliers fl. 3.50, 4.50, 6.

Damen- und Mädchen-Tücher in allen Farben 50, 80 kr., fl. 1.20, 1.80, 2.20, 2.80.

Specialität für Herren in Chemisetten aus feinster Waldwolle mit fein gestepptem Brust 1 Stück 60 kr.

Kamaschen für Klein und Gross 60, 70, 80, 90 kr., fl. 1, 1.20, 1.50 1.80.

Kinderkleidchen 60, 80 kr., fl. 1, 1.20, 1.50, 1.80.

Eugenie- oder Theaterhauben höchst elegant mit Seide gefüttert fl. 4.50.

Schuhsohlen, erhält den Fuss trocken, **für Kinder, Damen und Herren** 20, 25, 30 kr.

Herren- und Damen-Cachenez aus reiner Schafwolle 1 Stück 90 kr.

Specialität für Damen, in dieser Saison **Damen-Gilets** fl. 1.50, 2, 2.50, 3, der schönsten Gattung für Damen in allen Farben-Nuancen, eine Elle lang und sehr dienlich zum Kämmen geeignet, unterscheidet sich von den gewöhnlichen Kämmen dadurch, dass sie nicht die Haare ausreissen, sondern dieselben ohne Schmerz entwirren, und ist daher sehr bequem für Jedermann.

Für Schön und Regen. Elegante Mäntel aus unverwüstlichem wasserdichten Stoff ohne Naht, daher sehr dauerhaft. 1 Stück je nach Grösse fl. 8, 9, 10, 11, 12. 1 Kapuze fl. 1. Kinder-Mäntel aus diesem Stoff 1 Stück fl. 8, 10, 12.

Zum Schutze der Person und zur Sicherheit des Eigenthums, ist beizubringen zu einer guten Vertheidigungs-Waffe, dies sind die neuen verbesserten Sicherheits-Revolver, genannt: System, bester Fabrikat. 1 Stück 7 Mm. fl. 7, 100 Patronen fl. 3. 1 Stück 9 Mm. fl. 9, 100 Patronen fl. 3.50. 1 Stück 12 Mm. fl. 11, 100 Patronen fl. 4.

Ein Kochherd am Sparsamsten? Diese neu construirten Kochherde für Petroleum-Heizung, in Amerika und England schon seit mehreren Jahren verbreitet, finden in allen Kreisen besondere Anerkennung, sie bieten einen unendlichen Gegenstand in jeder Haushaltung, sowie für Officier, Studirende, Restaurationen und dieterici Handwerker, die eine Feuerung oft bei der Hand brauchen. Für 2 Personen fl. 5.50, 6.50 bis fl. 12.50. Für 6 Personen fl. 7 bis 9.

Wirklich reeller Ersatz für echt englischen Schlittschuhen. Holz fl. 1.20, 1.50, 2, Eisen-Construction fl. 2.50, 3, Patent neueste Mode fl. 6.50, 7, 7.50. Jacob Haines fl. 7, 8.

Zu den herannahenden Weihnachts- und Neujahrstagen empfehle ich meinen geehrten Provinz-Kunden mein reichhaltiges **Spielwaarenlager** für Gross und Klein, für Reich und Arm, Gegenstände von 5 kr. angefangen.

Zu jedem **Namenstage,** sowie **Hochzeiten, Partys** für jede Gelegenheit, habe ich in diesen Artikeln Neuigkeiten, die möglichen Geschenkes-Annoncirt werden, in welch beliebiger Qualität und zu den billigsten Preisen bei mir zu haben.

Alles Nähere Preiscourante über 100.000 Artikel erhält Jedermann auf Verlangen gratis und franco.

Vom 1. August ab wurde für das En gros-Geschäft eine Extra-Abtheilung eröffnet und erhalten Wiederverkaufer angemessenen Rabatt.

Iskola Alapítvány — Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școala — BCU Cluj Napoca

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvárt.